

שעומד העירוב ברשות היחיד, מיירי דאית ביה באילן עצמו רוחב ארבעה טפחים. וכשהוא בגובה עשרה אסור להוציאו משם, ולפיכך אינו עירוב.

אבל סיפא, דאמרינן בה שאם נתנו בכלכלה, שרי, מיירי דלית ביה באילן ארבעה טפחים ברוחב האילן עצמו, אלא שהכלכלה היא שמשלימתו לארבעה.

כלומר: עובי האילן באמצעו עם שטח תחתית הכלכלה מצטרפים לשטח של ארבעה טפחים. דהשתא אין לכלכלה תורת "חורי רשות היחיד", כיון שהאילן עצמו אינו רשות היחיד, וממילא אין לו חורין.

וגם אין ליתן לאילן עם הכלכלה — שהם רחבים כאחד ארבעה טפחים — דין רשות היחיד, כיון שמתחת הכלכלה ליכא רוחב ארבעה טפחים. וכל כי האי גוונא אין זה רשות היחיד. ולהכי שפיר הוי עירוב, לפי שאין אסור הוצאה מהתורה מן הכלכלה אל מקום שביתתו ברשות הרבים.

לג-ב ומדנקט רבי שאם העירוב מונח בכלכלה שפיר דמי, ולא אמר שאם העירוב נתון באילן שהוא רחב בגובהו ארבעה טפחים, ובתחתיתו של אילן אין ברוחבו ארבעה טפחים, הוי עירוב, על כרחך אתא לאשמועינן איזהו חידוש בזה [תוספות].

והיינו דאתא לאשמועינן: ורבי, סבר לה כרבי מאיר; וסבר לה כרבי יהודה.

סבר לה כרבי מאיר, דאמר "חוקקין להשלים".

וסבר לה כרבי יהודה, דאמר: בעינן עירוב על גבי מקום ארבעה טפחים.

כלומר: רבי התכוון להשמיענו בכך שנקט דוקא "כלכלה משלימתו לארבעה", דחשיב עירוב על גבי מקום ארבעה, אף על גב דלא חשוב תחתית הכלכלה "מקום ארבעה" [אף שעם האילן יש מקום ארבעה], ומשום ש"חוקקין להשלים".

כיון שהאילן, במקום שהוא שוה לתחתית הכלכלה, אטום הוא, אין זה "מקום ארבעה"⁶⁶.

אלא שאנו אומרים: רואין כאילו נחקק וניטל האילן כנגד תחתית הכלכלה, ונעשה אותו מקום יחד עם הכלכלה ל"מקום ארבעה" הראוי להניח עליו עירובו.

וכדי לאשמועינן הני תרי מילי, נקט רבי שהעירוב מונח בכלכלה⁶⁷.

ומפרשינן: מאי רבי יהודה שאמרנו לעיל שהוא סובר דבעינן עירוב על גבי מקום ארבעה?

דתניא: רבי יהודה אומר: נעץ קורה ברשות הרבים והניח עירובו עליה, והוא עצמו נתכוין לקנות שביתה ברשות הרבים — אם

66. כיון שתחתית הכלכלה רחוקה שלשה מראש האילן, אף "לבוד" ליכא למימר, ריטב"א.

67. וכן מצינו לרבי מאיר — לעיל דף יא —

בנוף נמי יש לחלק בעובי בין הניחו "למעלה" בעוביו, להניחו "למטה" בעוביו, וראה שם ביאור אחר בסוגיין].

אבל אם אין הקורה גבוהה עשרה — אין צריך שיהא בראשה ארבעה טפחים.

כי כאשר אינה גבוהה עשרה מן הקרקע, היא כמאן דמנחה ברשות הרבים עצמה, וכמונחת על מקום ארבעה דמי⁶⁸.

והשתא הדרינן להא דמפרש רבינא לברייתא דכלכלה.

דלפי זה מבואר בברייתא שאף כשיש רוחב ארבעה — שהרי חוקקין להשלים — בגובה עשרה, עדיין אינה רשות היחיד, אם אין רוחב ארבעה טפחים עד למטה.

ומפרשינן: **כמאן** אתיא הך ברייתא:

דלא כרבי יוסי ברבי יהודה!

דאמר רבי יוסי ברבי יהודה: נעץ קנה ברשות הרבים, והניח בראשו טרסקל [סל] שהוא רחב ארבעה טפחים, וזרק אליו חפץ מרשות הרבים, ונח על גביו, חייב משום מכניס מרשות הרבים לרשות היחיד. שראש הטרסקל הוא רשות היחיד, אף שאין למטה מתחתיו רוחב ארבעה, היות ואמרינן ביחס לדפנות הטרסקל "גוד אחית מחיצתא". שרואים אנו את מחיצות הטרסקל כאילו הן יורדות עד לקרקע שמסביב.

ודחינן: **אפילו תימא** — ניתן לומר, דהך ברייתא דכלכלה — **רבי יוסי ברבי יהודה** היא.

היתה הקורה גבוהה עשרה טפחים ורחבה ארבעה טפחים, **עירובו עירוב**. כיון שהנותן את עירובו יש לו ארבע אמות סביבו וכרשות היחיד הן נחשבות, הרי כיון שרשות היחיד עולה עד לרקיע, הוי ליה "הוא ועירובו במקום אחד".

ואם לאו, אין עירובו עירוב.

וקא סלקא דעתין דהכי קאמר: "ואם לאו", שאינה רחבה הקורה ארבעה טפחים, או שאינה גבוהה עשרה — אף על פי שרחבה ארבעה טפחים — אינו עירוב.

ולפיכך תמהינן: הניחא הא דאמר רבי יהודה שאם אינה רחבה ארבעה אינו עירוב, היינו טעמיה דבעינן עירוב על גבי מקום ארבעה.

אבל הא דאמר דכשאינה גבוהה עשרה טפחים אין עירובו עירוב, תיקשי:

אדרבה, כשאין גבוהה עשרה הרי "הוא ועירובו במקום אחד" הוא, וזה נחשב יותר ש"הוא ועירובו במקום אחד" מאשר קורה הגבוהה עשרה, שלא חשיב מקום אחד אלא רק משום דהנותן את עירובו יש לו ארבע אמות?!

ומשינינן: **אלא, הכי קאמר רבי יהודה:**

אם היתה הקורה גבוהה ורחוקה עשרה טפחים מן הקרקע, צריך שיהא בראשה שיעור מקום לעירוב, דהיינו ארבעה טפחים.

68. וכך אומרת הברייתא: נעץ קורה ברשות הרבים, והניח עירובו עליה, והיתה גבוהה עשרה ורחבה ארבעה. כלומר: אם היתה גם רחבה ארבעה — עירובו עירוב.

דאמר "חוקקין להשלים" לענין מזווה, שכשיש פתח שאינה רחב כשיעור פתח, ובצידו מזווות שניתן לחוקקן עד שיהא ביניהם רוחב כשיעור פתח, רואין אותן כאילו הם חוקקין, ונשלם שיעור פתח ביניהם.

עירובו עירוב, הואיל ויכול לנטותה — לכלכלה עם העירוב שבתוכה — ולהביאה, להביא את ראשה האחד למטה מעשרה, ומשם יכול ליטול העירוב.

לפי שהכלכלה, כיון שארוכה היא, הרי אף אם יטה אותה הצידה לא יעקרנה מתלייתה באילן⁷⁰.

יתיב רב פפא וקאמר להא שמעתא דרכי ירמיה, דחזינן מיניה דסבירא ליה "הואיל" שיכול לנטות הכלכלה — אף על גב דעכשיו הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר — חשבינן ליה כאילו היטה הכלכלה למקום שביתתו.

איתיביה רב בר שבא לרב פפא מהא דתנן לקמן גבי יום טוב הסמוך לשבת מלפניה, ורוצה לערב הן ליום טוב והן לשבת הסמוכה לו, וצריך שיהא העירוב קיים הן בכניסת היום טוב, והן בכניסת השבת.

כיצד הוא עושה?

מוליכו שלוחו של המערב את העירוב ביום הראשון [בערב יום טוב], ומחשיך עליו, נשאר במקום שרוצה לקנות שביתה עד שיכנס החג, ויקנה אז שביתה, ונוטלו

כי התם גבי טרסקל הדרן מחיצתא [נסובבות מחיצות הטרסקל את הקנה].

ואילו הכא בכלכלה, לא הדרן לא מסובבות מחיצתא — של הכלכלה — את האילן.

כלומר: גבי טרסקל "כי אמרינן גוד אחית מחיצות הטרסקל עד הקרקע, נמצא קנה מוקף מחיצות, שחללו ארבעה, ותו ליכא למימר מידי".

אבל הכא, שהכלכלה אינה מקפת את עביו של אילן, הרי גם אם נאמר "גוד אחית מחיצתא" אין זה מספיק, עד שנאמר גם "חוקקין להשלים", כדי לצרף את שטח האילן לשטח הכלכלה לשיעור ארבעה טפחים, ו"רתתי לא אמרינן"⁶⁹.

רבי ירמיה לא משני כדרבינא — על הא דאקשינן אבריייתא דכלכלה: אי אית ביה ארבעה טפחים בראש האילן [וכדמוכח רישא דבריייתא] כי נתנו בכלכלה מאי הוי? דהא הוי לה "חורי רשות היחיד", ולא מצי לאתויי למקום שביתתו שבעיקרו של אילן — **ואמר רבי ירמיה** שינויא אחרינא:

שאני עירוב המונח בכלכלה, שעל אף שהכלכלה למעלה מעשרה טפחים היא,

70. וביארו התוספות: אין לחוש לאיסור הוצאה בעצם הטיית הכלכלה עם העירוב שבתוכה לתוך עשרה טפחים של רשות הרבים. כי יש לומר, שרבי ירמיה סבר: אגד כלי שמה אגד. כלומר: כיון שחלק מהכלכלה אגוד למקומו הראשון למעלה מעשרה, אין זו הוצאה והנחה ברשות הרבים. ועוד: למטה מעשרה הוי לה הכלכלה כרמלית, כיון שהכלכלה רחבה ארבעה טפחים. ואין זה אלא כמוציא מרשות היחיד לרמלית,

ואם לאו, שלא היה לקורה גם רוחב ארבעה, אלא היתה גבוהה עשרה בלבד — אין עירובו עירוב. על פי ריטב"א בהבנת רש"י.

69. רש"י. וקצת משמע מלשון הריטב"א בהבנת רש"י, שאם לא נאמר "חוקקין להשלים" אף גוד אחית לא נאמר. ובשם התוספות פירש הריטב"א באופן אחר, ראה שם.